

การจัดการโรคลมแดด(Heat Stroke) ในม้า

๑ กล่าวทั่วไป

โรคลมแดด สามารถเกิดขึ้นได้กับสัตว์ทุกประเภท (โดยเฉพาะม้า และสุนัข เป็นต้น) และเป็นภาวะที่มีความเสี่ยงต่อชีวิตสูง โดยสาเหตุหลักเกิดจากการที่ร่างกายได้รับความร้อนมากเกินไป และไม่สามารถระบายความร้อนออกจากร่างกายได้ทัน ประกอบกับประเทศไทยมีภูมิอากาศแบบร้อนชื้น จึงเป็นปัจจัยส่งเสริมและเพิ่มโอกาส ให้เกิดโรคลมแดดได้เพิ่มขึ้น

ในบทนี้ดำเนินการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการโรคลมแดดในม้า สำหรับทหารกองประจำการที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับม้า โดยมีการให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกายวิภาคและสรีรวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการระบายความร้อนในม้า การสังเกตอาการและการปฐมพยาบาลเบื้องต้น(กรณีฉุกเฉิน) และการจัดการอื่นๆที่ช่วยลดความร้อนในม้า เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสวัสดิภาพม้า และป้องกันการสูญเสียสัตว์ทางทหาร ซึ่งเป็นยุทธโศภนสำคัญของกองทัพบก

๒ แผนบทเรียน เรื่อง การจัดการโรคลมแดด (Heat Stroke) ในม้า

แผนบทเรียน

ชื่อเรื่อง การจัดการโรคลมแดด (Heat Stroke) ในม้า

๑.วัตถุประสงค์ในการฝึก

กิจเฉพาะ :ทหารกองประจำการที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับม้ามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การระบายความร้อนในม้า การสังเกตอาการและการปฐมพยาบาลเบื้องต้น(กรณีฉุกเฉิน) และการจัดการอื่นๆ ที่ช่วยลดความร้อนในม้า

เงื่อนไข :

๑. ผู้เข้ารับการฝึก เป็นทหารกองประจำการที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับม้า
๒. ผู้เข้ารับการฝึก มีความรู้ความเข้าใจในการเข้าหาม้า และอันตรายของม้า
๓. ผู้เข้ารับการฝึก มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติประจำวันการดูแลม้า

มาตรฐาน :

๑. ผู้สอนอบรม จัดให้มีการทดสอบภาคทฤษฎีและฝึกปฏิบัติ โดยถือเกณฑ์ผ่านร้อยละ ๗๐
๒. ผู้เข้ารับการฝึก สามารถอธิบาย เรื่อง การระบายความร้อนในม้า การสังเกตอาการและปฐมพยาบาลเบื้องต้น และการจัดการอื่นๆ ที่ช่วยลดความร้อนในม้าได้ จากการซักถามของผู้สอนอบรม

๒. วัตถุประสงค์ในการฝึกตามลำดับขั้น

๒.๑ วัตถุประสงค์ในการฝึกขั้นที่ ๑

กิจเฉพาะ : การระบายความร้อนในม้า

เงื่อนไข :

๑. ผู้เข้ารับการฝึก เป็นทหารกองประจำการที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับม้า
๒. ผู้เข้ารับการฝึก มีความรู้ความเข้าใจในการเข้าหาม้า และอันตรายของม้า
๓. ผู้เข้ารับการฝึก มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติประจำวันการดูแลม้า

มาตรฐาน : ผู้เข้ารับการอบรม มีความเข้าใจและสามารถอธิบายใจความสำคัญตามเงื่อนไขที่กำหนดได้ ดังนี้

๑. กายวิภาคและสรีรวิทยาเบื้องต้นของม้า
๒. หลักการระบายความร้อนในม้าเบื้องต้น

๒.๒ วัตถุประสงค์ในการฝึกขั้นที่ ๒

กิจเฉพาะ : การสังเกตอาการและการปฐมพยาบาลเบื้องต้น(กรณีฉุกเฉิน)

เงื่อนไข :

๑. ผู้เข้ารับการฝึก มีความรู้ความเข้าใจในการเข้าหาม้า และอันตรายของม้า
๒. ผู้เข้ารับการฝึก มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติประจำวันการดูแลม้า

มาตรฐาน : ผู้เข้ารับการอบรม มีความเข้าใจและสามารถอธิบายใจความสำคัญตามเงื่อนไขที่กำหนดได้ ดังนี้

๑. การสังเกตอาการม้าที่เป็นโรคลมแดด
๒. อุปกรณ์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการลดอุณหภูมิม้าและการแก้ปัญหาโรคลมร้อนในม้าเบื้องต้น
๓. ขั้นตอนการแจ้งประสานสัตวแพทย์เพื่อทำการรักษา

๒.๓ วัตถุประสงค์ในการฝึกขั้นที่ ๓

กิจเฉพาะ : การจัดการอื่นๆ ที่ช่วยลดความร้อนในม้า

เงื่อนไข : ผู้เข้ารับการอบรม มีความเข้าใจและสามารถอธิบายใจความสำคัญตามเงื่อนไขที่กำหนดได้ ดังนี้

๑. ผู้เข้ารับการฝึก มีความรู้ความเข้าใจในการเข้าหาม้า และอันตรายของม้า
๒. ผู้เข้ารับการฝึก มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติประจำวันการดูแลม้า

มาตรฐาน : ผู้เข้ารับการอบรม มีความเข้าใจและสามารถอธิบายใจความสำคัญตามเงื่อนไขที่กำหนดได้ ดังนี้

๑. การจัดการลดอุณหภูมิในโรงเรือน
๒. การเสริมเกลือแร่ให้ม้า

๓. คำแนะนำทางธุรการ

๓.๑ ระยะเวลาการฝึก : วัน ว. ....(จำนวน ๖ ชั่วโมง)

๓.๒ สถานที่ฝึก : .....

๓.๓ ผู้รับการฝึก : .....

๓.๔ ผู้ฝึกและผู้ช่วยผู้ฝึก : .....

๓.๕ เครื่องช่วยฝึกและอุปกรณ์ที่จะต้องนำมาใช้ประกอบการฝึก :

๓.๕.๑ ม้า

๓.๕.๒ อุปกรณ์สำหรับช่วยลดอุณหภูมิม้า เช่น ฟองน้ำ กราดน้ำผ้าขนหนู เป็นต้น

๓.๕.๓ อุปกรณ์อื่น ๆ เช่น เทอร์โมมิเตอร์วัดอุณหภูมิ หูฟังทางการแพทย์ เกลือแร่สำหรับม้า และอุปกรณ์สำหรับ

การบรรยายต่างๆ เป็นต้น

๓.๖ หลักฐานอ้างอิง :

๓.๖.๑ ตำราวิชาม้าและการเลี้ยงม้า หลักสูตรนายสิบชั้นต้น โรงเรียนทหารการสัตว์ กรมการสัตว์ทหารบก

๓.๖.๒ ตำราวิชาอายุรศาสตร์ม้าหลักสูตรสัตวรักษ์ โรงเรียนทหารการสัตว์ กรมการสัตว์ทหารบก

๓.๖.๓ Kang, H., Zsoldos, R. R., Sole-Guitart, A., Narayan, E., Cawdell-Smith, A. J., & Gaughan, J. B. (2023).

Heat stress in horses: a literature review. *International journal of biometeorology*, 67(6), 957-973.

๔. ลำดับขั้นของการปฏิบัติและเวลาที่ใช้

ลำดับขั้น	การปฏิบัติ	เวลาที่ใช้
ขั้นตอนที่ ๑	๑. แจ้งให้ผู้รับการฝึกอบรม ทราบถึงวัตถุประสงค์ในการอบรมของผู้บังคับบัญชา และวัตถุประสงค์ในการฝึกขั้นที่ ๑ ๒. บรรยายเรื่อง กายวิภาคและสรีรวิทยาเบื้องต้นของม้า ๓. บรรยาย เรื่อง หลักการระบายความร้อนในม้าเบื้องต้น ๔. ขั้นตอนซักถามและแสดงความคิดเห็น	๒ ชั่วโมง
ขั้นตอนที่ ๒	๑. แจ้งให้ผู้รับการฝึกอบรม ทราบถึงวัตถุประสงค์ในการฝึกขั้นที่ ๒ ๒. บรรยายสาธิตและฝึกปฏิบัติการสังเกตอาการม้าที่เป็นโรคลมแดด ๓. บรรยายสาธิตและฝึกปฏิบัติใช้อุปกรณ์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการลดอุณหภูมิม้าและการแก้ปัญหาโรคลมร้อนในม้าเบื้องต้น ๔. บรรยาย ขั้นตอนการแจ้งประสานสัตวแพทย์เพื่อทำการรักษา ๕. ขั้นตอนซักถามและแสดงความคิดเห็น	๒ ชั่วโมง
ขั้นตอนที่ ๓	๑. แจ้งให้ผู้รับการฝึกอบรม ทราบถึงวัตถุประสงค์ในการฝึกขั้นที่ ๓ ๒. บรรยายสาธิตและฝึกปฏิบัติการจัดการลดอุณหภูมิในโรงเรือน ๓. บรรยายสาธิตและฝึกปฏิบัติการเสริมเกลือแร่ให้ม้า ๔. ขั้นตอนซักถาม แสดงความคิดเห็น และสรุป	๒ ชั่วโมง
รวมเวลาที่ใช้ทั้งสิ้น		จำนวน ๖ ชั่วโมง

๕. ข้อจำกัดในการรักษาความปลอดภัย:

๕.๑ มาตรการความปลอดภัยในระหว่างการเรียนรู้การสอน

ผู้เข้ารับการฝึก ต้องมีความรู้ความเข้าใจในการเข้าหาม้าอย่างถูกต้อง และตระหนักถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้

๕.๒ ข้อควรระวังในระหว่างการฝึก

หลีกเลี่ยงการเข้าหาม้าจากทางด้านท้ายม้า เพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการเตะของม้า

๖. ข้อคิดเห็นและรายละเอียดเพิ่มเติม :เว้น

๗. ตารางการฝึกประจำวัน

ตารางกำหนดการฝึกประจำวัน

ตั้งแต่.....ถึง.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง การจัดการโรคลมแดด (Heat Stroke) ในม้า

วัน และ วันที่	เวลา		รายการ อบรม	จำนวน ชั่วโมง	หลักฐาน การฝึก	เจ้าหน้าที่	การแต่ง กาย	สถานที่ฝึก	เครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องช่วยฝึก	หมาย เหตุ
	ตั้งแต่	ถึง								
ว.	๐๘๐๐	๑๐๐๐	การระบาย ความร้อน ในม้า	๒	๑.ตำราวิชาม้า และการเลี้ยง ม้า ๒. ตำราวิชา วิชา อายุรศาสตร์ม้า ๓. Heat stress in horses: a literature review	นายทหาร สัตว แพทย์ และผู้ช่วย นายทหาร สัตว แพทย์	ชุด ปฏิบัติงาน	โรงพยาบาล สัตว ทหารบก	๑.ม้า ๒.อุปกรณ์ สำหรับช่วยลด อุณหภูมิม้า ๓.อุปกรณ์ อื่นๆสำหรับใช้ ทางสัตวแพทย์ และการ บรรยาย	
	๑๐๐๐	๑๒๐๐	การสังเกต อาการและ การปฐม พยาบาล เบื้องต้น	๒	”	”	”	”	”	
	๑๓๐๐	๑๕๐๐	การจัดการ อื่น ๆ ที่ ช่วยลด ความร้อน ในม้า	๒	”	”	”	”	”	

บันทึกความคิดเห็นของครูฝึก .....

ลงชื่อ.....

(.....)

ครูฝึก

รวบรวมและเรียบเรียงโดย : พ.ต.พลกฤษณ์ เจริญชนิกานต์